

Macroeconomia I: agents, flux circular i indicadors

Fins aquí hem mirat l'economia a ras de terra: un consumidor, una empresa, un mercat. Ara pugem a vista d'ocell. Una economia completa són milions de decisions que es creuen, i per entendre-les cal un mapa d'agents i un grapat d'indicadors ben triats.

Temps estimat de lectura: 40-45 min · Sabers LOMLOE:
C.1 · Prerequisits: Unitat 1 (agents econòmics i necessitats). En acabar esta unitat sabràs: Distingir els quatre agents econòmics i descriure el flux circular de la renda amb les seues fugues i entrades.

“

*La macroeconomia mira
l'economia com a conjunt: PIB,
atur, inflació, balança de
pagaments. Esta unitat fixa el
vocabulari i els grans indicadors
que un ciutadà informat ha
d'entendre per jutjar política
econòmica, votar amb criteri i
llegir els titulars amb sentit crític.*

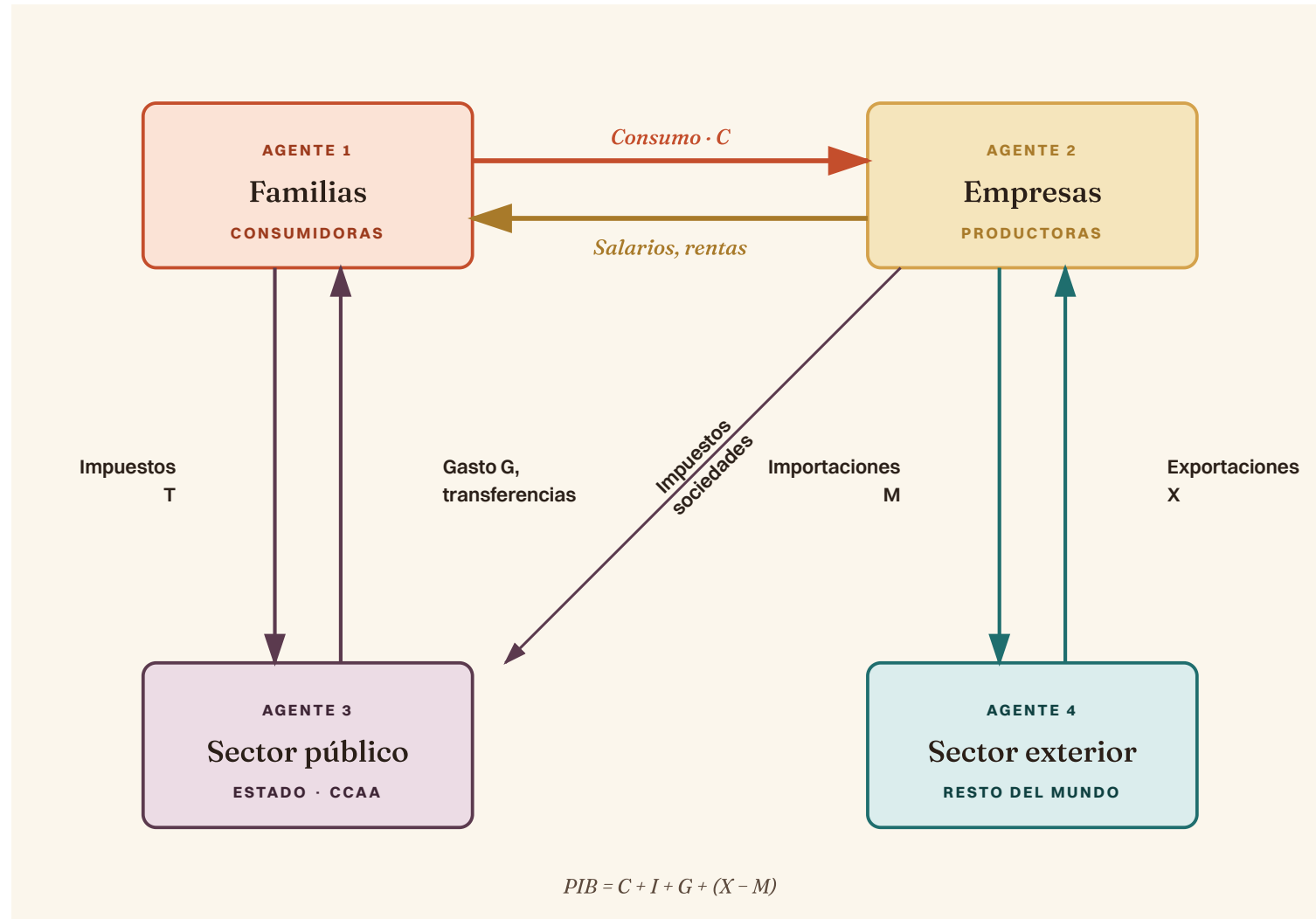
EL CAS

Espanya va créixer un 2,7 % el 2024, líder de la UE. Però el salari mitjà va comprar u...

En les sis unitats anteriors hem analitzat decisions individuals: com tria un consumidor, com fixa preus una empresa, què passa quan un mercat falla. A partir d'ací canvia l'escala. En macroeconomia simplifiquem els milions de persones i organitzacions que prenen decisions agrupant-les en quatre grans agents.

*Com pot créixer una economia i alhora
empobrir els seus ciutadans? Què ens diu
això sobre el PIB com a indicador?*

Flux circular de la renda amb els quatre agents i els fluxos principals.

L'equació del flux circular ampliat

En l'agregat d'una economia oberta: $S + T + M = I + G + X$ On S és estalvi, T impostos, M importacions, I inversió, G despesa pública i X exportacions. La identitat sempre es complix ex post: quan els plans d'estalvi, despesa i impostos no encaixen, l'ajust es produïx via preus, producció o saldo exterior.

7.1 · Calcular el PIB d'un país pel mètode de la despesa

Enunciat Una xicoteta economia hipotètica presenta les dades següents al tancament de l'any (en milions d'euros): Consum de les famílies: 600 Inversió de les empreses: 180 Variació...

Identifiquem què entra en cada component: $C = 600$ (només les famílies). $I = 180$ (inversió empresarial) + 20 (variació d'existències) = 200. La variació d'existències forma part de la formació bruta de capital. $G = 220$ (consum públic) + 30 (inversió pública) = 250. Les pensions (150) NO entren: són transferències, no producció nova.

Apliquem la identitat de la despesa:

Lectures addicionals: El saldo exterior és positiu (+50 milions): l'economia exporta més del que importa. En...

§ 5

PIB nominal, PIB real i deflactor

El PIB es pot expressar en dos formes distintes, i confondre-les és un dels errors més típics. La diferència importa enormement quan es compara l'economia d'un any amb la d'un altre. PIB nominal enfront de PIB real. El PIB nominal (o PIB a preus corrents) valora la producció de cada any als preus d'eixe mateix any.

7.2 · Convertir PIB nominal en PIB real amb el deflactor

Enunciat El país Beta presenta les dades següents de l'INE local. L'any base és 2020 (deflactor = 100). Calcula el PIB real de cada any i la taxa de creixement del PIB real entre 2020 i 2023. | Any ...

Taxa de creixement del PIB real 2020-2023:

Lectures: L'economia ha crescut realment un 10,7 % en tres anys, no un 26 %. La diferència (~ 15 punts) correspon a la pujada de preus captada pel deflactor. El deflactor passa de 100 a 113,8: els preus agregats han pujat un 13,8 % acumulat en el període.

El PIB per capita

Per comparar països de grandària distinta s'usa el PIB per capita: el PIB dividit entre la població. És una aproximació —imperfecta, però útil— al nivell mitjà de renda d'un país. A Espanya, el PIB per capita el 2024 va ser de 32.587 € segons l'INE, enfront d'una mitjana de la zona euro al voltant de 40.500 €.

§ 7

Ocupació i desocupació: l'EPA

El tercer gran indicador macro mesura quanta gent treballa i quanta no. A Espanya s'elabora trimestralment mitjançant l'Enquesta de Població Activa (EPA) de l'INE, enquesta a uns 60.000 llars cada trimestre amb metodologia harmonitzada per l'Oficina Internacional del Treball (OIT) i Eurostat. Població activa, ocupada i aturada.

7.3 · Calcular la taxa d'atur i la taxa d'activitat amb dades de l'EPA

Enunciat Una comunitat autònoma presenta les dades següents (en milers de persones) de l'EPA d'un trimestre: Població total: 5.000 Població menor de 16 anys: 800 Població ocupada: 1.89...

Població en edat de treballar (16 anys o més) = $5.000 - 800 = 4.200$ mil.

Població activa = ocupats + aturats = $1.890 + 310 = 2.200$ mil.

Població inactiva = en edat de treballar - actius = $4.200 - 2.200 = 2.000$ mil (coincidix amb estudiants + jubilats + llar, com havia de ser).

Taxa d'atur = $(\text{aturats} / \text{actius}) \times 100 = (310 / 2.200) \times 100 = 14,1 \%$.

Taxa d'activitat = $(\text{actius} / \text{població de 16 anys o més}) \times 100 = (2.200 / 4.200) \times 100 = 52,4 \%\dots$

EPA enfront de l'atur registrat

Convé no confondre l'EPA amb l'atur registrat del SEPE (antic INEM): L'EPA és una enquesta estadística trimestral amb metodologia internacional comparable. És la xifra oficial d'atur. L'atur registrat compta les persones inscrites com a demandants d'ocupació en les oficines del SEPE. És una dada administrativa mensual.

§ 8

La balança de pagaments

El quart gran indicador macroeconòmic mesura les relacions d'una economia amb la resta del món. La balança de pagaments és el document comptable que registra totes les operacions econòmiques entre els residents d'un país i els de la resta del món durant un període (habitualment un any).

§ 9

Connexió amb les pròximes unitats

L'essencial de la unitat

Esta unitat assenta el vocabulari macroeconòmic bàsic que les següents desenvolupen. La Unitat 8 introduïx el model AD-AS —demanda agregada i oferta agregada— per explicar per què el PIB i els preus es mouen com ho fan, i els cicles econòmics. El PIB mesura la producció agregada, no el benestar individual.

§10

Glossari

Macroeconomia: branca de l'economia que estudia els agregats d'un país (producció, preus, ocupació, saldo exterior) i les seues relacions. Agents econòmics: les quatre grans unitats de decisió: famílies, empreses, sector públic i sector exterior.

§11

Per aprofundir

Si esta unitat t'ha interessat, ací van algunes lectures i recursos per anar més enllà: El PIB. Una historia breve pero entrañable — Diane Coyle (GDP: A Brief but Affectionate History, 2014, ed. espanyola).

§12

Preguntes per reflexionar

Estes preguntes no tenen una resposta única. Servixen per discutir a classe o per pensar individualment en tancar la unitat: Robert Kennedy deia que el PIB «mesura tot excepte allò que fa que la vida valga la pena».

Fins aquí la teoria

Continua al llibre de la unitat.